

туальні основи формування нових навчальних планів для економічних спеціальностей вищих аграрних закладів освіти III–IV рівнів акредитації України» — Біла Церква — Ексетер — Гіссен — 2001. — С. 96—99.

2. Губенко В. І. Нова парадигма формування стратегії національної підготовки фахівців напрямку 0502 «Менеджмент» // Матеріали Третьої Міжнародної науково-практичної конференції «Концептуальні основи формування нових навчальних планів для економічних спеціальностей вищих аграрних закладів освіти III–IV рівнів акредитації України» — Біла Церква — Ексетер — Гіссен — 2001. — С. 76—81.

3. Льєнко А. А., Герасимчук Л. О. Європеїзація освіти: системний підхід // Матеріали Третьої Міжнародної науково-практичної конференції «Концептуальні основи формування нових навчальних планів для економічних спеціальностей вищих аграрних закладів освіти III–IV рівнів акредитації України» — Біла Церква — Ексетер — Гіссен — 2001. — С. 17—20).

4. Мосіюк П. О. Вивчення проблем економіки і організації аграрного сервісу в системі підготовки фахівців економічного профілю // Матеріали Третьої Міжнародної науково-практичної конференції «Концептуальні основи формування нових навчальних планів для економічних спеціальностей вищих аграрних закладів освіти III–IV рівнів акредитації України» — Біла Церква — Ексетер — Гіссен — 2001. — С. 135—137).

С. І. ДЕРЕВ'ЯНКО, канд. екон. наук, доц.,
С. О. ОЛІЙНИК канд. екон. наук, доц.,
Н. П. КУЗИК, канд. екон. наук, асистент
(Національний аграрний університет)

МІСЦЕ ТА РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Інтеграція України у світове товариство потребує створення нової системи освіти, яка б спрямовувалась на формування творчої, освіченої, фізично і морально здорової особистості.

Проблема організації самостійної роботи студентів (СРС) займає чільне місце в перебудові навчального процесу у вищому навчальному закладі.

В широкому розумінні СРС — це активна, пізнавальна, творча діяльність студента, яка повинна бути присутня у будь-якому виді навчальних занять. В дещо вузькому розумінні, СРС розглядається як один із видів навчальних занять, особливістю якого є відсутність викладача в момент навчальної діяльності студента (на відміну від лекцій, семінарів тощо).

Сьогодення вимагає перебудови підходів до організації навчального процесу, особливо в частині визначення в ньому місця та ролі СРС.

У наукових працях по педагогіці та психології вищої школи проблемам організації СРС відводиться належна увага, але практика її організації потребує подальшого вдосконалення.

Як організувати СРС? У традиційній системі навчання передбачається, що об'єктом навчання є студент і його знання, досвід повинні змінюватися викладачем (суб'єктом).

Педагогіка співробітництва включає студента у систему діяльності як суб'єкта і передбачає його здатність ціленаправлено набувати знання, вміння, навички. Одним із показників діяльності викладача є умови навчання студента, які можуть бути різноманітними як за своєю природою, так і за своїм впливом. У навчальному процесі можна виділити дві групи умов:

а) зовнішні (місце навчання, постійність робочого місця, його оснащення, індивідуальність та самостійність роботи, об'єктивність оцінки навчання, взаємовідносини викладач — студент тощо);

б) індивідуальні (досвід, знання, навички, стан здоров'я тощо).

Організацію СРС можна розглядати як одну із характеристик умов його навчання, це процес створення системи всіх елементів організаційно-психологічної структури навчальної діяльності, метою якого є формування його самостійності. Студент повинен набути вміння вчитися.

До елементів системи СРС відносять:

- 1) студента (суб'єкт діяльності);
- 2) предмет його діяльності;
- 3) процес як сукупність дій студента над предметом;
- 4) продукт як наслідок перетворення предмету;
- 5) мотив як внутрішні умови діяльності;
- 6) досвід, знання, навички студента, необхідні для дій над предметом;
- 7) умови, в яких студент діє на предмет;

8) результат — набуті знання, навички, сформовані вміння студента.

Таким чином система СРС повинна забезпечити:
формування самостійності студента;
засвоєння вмінь необхідних знань та навичок;
забезпечення контролю дій студента;
інформування студентів про рівень досягнення цілей;
створення зовнішніх та внутрішніх (мотивація дій) самостійної роботи;

можливість планування та коректування своїх дій на основі самоконтролю та аналізу інформації про результативність.

Основною проблемою реалізації СРС є вибір завдань-продуктів. Можна запропонувати студенту зробити різні нотатки при читанні (опрацюванні) навчальної або спеціальної літератури. При цьому завдання має бути сформульованим як доручення: «складіть план...», «прочитайте і складіть...», «відшукайте...» тощо. В завданні має бути вказано кінцевий продукт, який повинен одержати студент після його виконання.

Розглянемо деякі форми завдань.

Завдання 1. Пошук наукової інформації по визначеній темі. Має на меті виробити вміння орієнтуватися в системі пошуку, обирати найбільш раціональну систему пошуку інформації. Місцем виконання такого завдання може бути бібліотека. В завданні треба зазначити основні джерела інформації (реферативні журнали, каталоги і картотеки бібліотеки тощо). Продуктом діяльності студента по пошуку літератури повинен бути бібліографічний список джерел, складений за вимогами державного стандарту. З цією метою необхідно подати приклади опису найбільш вживаних для такого завдання джерел.

Завдання може бути сформульовано так: «Підберіть статті, які були надруковані в журналі «Бухгалтерський облік і аудит» і стосуються проблем виникнення та розвитку аудиту в Україні. Глибина пошуку — з 1993 р. до теперішнього часу. За результатами пошуку складіть бібліографічний список статей (зразок додається)».

Завдання 2. Скласти план статті, книги або її частини. Продуктом діяльності студента буде план, що являє собою розширений зміст статті, книги, розділу тощо.

Завдання 3. Складіть словник термінів, понять, визначень за розділом підручника. Дайте вичерпне тлумачення спеціальному

терміну, новому слову чи поняттю, розташувавши їх в алфавітному порядку.

Такі та інші завдання протягом семестру можна давати по кожній дисципліні. Отже, протягом семестру студент засвоює основні дії при роботі з літературою.

Мета системи СРС є багатокомпонентною. З одного боку, щоб сформувати самостійність треба зменшити навантаження студента, оскільки пошук самостійних рішень є більш трудомістким, а з іншого — щоб набути знань та вмінь необхідно збільшити кількість завдань (навантаження студента). Щоб вирішити таке протиріччя в системі СРС виділяють дві підсистеми: одна орієнтована на досягнення головної мети — формування самостійності студента, а інша — на набуття знань і вмінь в умовах самостійної роботи.

Досягнення вказаних цілей забезпечують кафедри, які формують вміння студента самостійно виконувати завдання по дисциплінах у певних умовах та факультети, які формують вміння студента самостійно керувати своєю діяльністю по реалізації планів кафедр.

О. В. ДОБРОЗОРОВА, канд. екон. наук, доц.
(Херсонський державний аграрний університет)

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ МЕТОДИКИ РОЗВИТКУ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Ринкова економіка висуває нові вимоги до рівня та якості підготовки випускників вищих навчальних закладів, зокрема економістів. На перше місце виступають не тільки теоретичні знання, але й практичні навички майбутнього спеціаліста. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває вивчення досвіду функціонування системи професійної освіти, що основана на набутті студентами фахових компетенцій, яка визнана та використовується провідними навчальними закладами Західної Європи. Ефективність освіти за даною системою полягає в активному, свідомому залученні студентів у навчальний процес через використання інноваційних підходів до організації навчально-пізнавальної діяльності.

Головна мета системи — плідне використання знань на практиці, тобто набуття та розвиток компетенцій. Під компетенціями розуміють ідеальне сполучення знань, навичок, установок, особистих характеристик слухачів, які необхідні для успішної роботи в профе-